

EVALUERINGSRAPPORT AV FAREVARSEL OM MYE NEDBØR-ORANSJE NIVÅ- SEPTEMBER 2018

1 INNLEDNING

1.1 Formål med evalueringen

Formålet med denne evalueringsrapporten er:

- å vurdere om Fylkesmannen ved beredskapslaget håndterte varselet fra Meteorologisk institutt (Met.) om mye nedbør – oransje farenivå september 2018, på en tilfredsstillende måte.
- å vurdere hvordan varselet var i forhold til faktisk vær
- om tiden mens nedbøren varte, ble håndtert tilfredsstillende sett fra Fylkesmannens side, både internt og ift. kommunene.
- å vurdere om vi burde vi gjort mer eller utført tiltakene på annen måte eller håndterte vi både varselet og hendelsen tilfredsstillende? Identifisere læringspunkter

1.2 Datainnsamling

Evalueringen er basert på CIM rapportering og logg og vurdering fra fylkesberedskapssjef, ass. fylkesberedskapssjef og seniorrådgiver samfunnssikkerhet og beredskap.

1.3 Begrepsavklaring

Ryfylke er et landskap i [Rogaland](#) fylke som består av øy- og fjordstrøkene nord og øst for [Boknafjorden](#), samt øyene i Boknafjorden. Disse kommunene hører med til ryfylke: Finnøy, Forsand, Hjelmeland, Sauda, Strand og Suldal

2 BESKRIVELSE AV HENDELSEN

Det var meldt mye nedbør i deler av Rogaland natt til 26.september 2018

2.2 Varsling

2.2.1 Varsling fra Met til Fylkesmannen

jf. situasjonsrapporten til DSB og annen loggføring i CIM

Fylkesmannen mottok oransje farevarsel om mye nedbør fra Meteorologisk institutt (Met.) 24.09.18 kl. 12.42. Det ble meldt mellom 40-60 mm.nedbør på 6 timer i Ryfylke natt til onsdag 26.september. Lokalt kunne det komme opp mot 100 mm. i løpet av døgnet. Det så ut som den kraftigste og mest intense nedbøren ville ramme Sauda og Suldal. Det var også forventet mye nedbør i resten av fylket, med unntak av de sørligste delene, men ikke grunnlag for et farevarsel på samme nivå.

24.09.18 kl. 12.42: «Oransje farevarsel for 6-timers nedbør er sendt ut for Hordaland og Rogaland. Farevarsel gjeld for torsdag kveld til onsdag morgen. Det er også sendt ut eit gult farevarsel for 6-timers nedbør for Sogn Og Fjordane i samme periode».

<https://www.met.no/nyhetsarkiv/oransje-farevarsel-for-nedbor-i-hordaland-og-rogaland>

26.09.18 kl. 09.21: Et farevarsel fra Meteorologisk institutt med høyt aktsomhetsnivå er avsluttet for ett eller flere fylker.

Informasjon om deling av farevarsler fra Meteorologisk institutt finnes på <https://www.met.no/vaer-og-klima/ekstremvaervarsler-og-andre-farevarsler/deling-av-farevarsel>

2.2.2 Varsling fra Fylkesmannen til kommunene og aktuelle eksterne etater

Oransje farevarsel- kortvarig, intens nedbør

Til kommunene i Ryfylke

Kopi: øvrige kommuner og etater

MET melder om mellom 40-60 mm. nedbør på 6 timer i Ryfylke natt til onsdag. Lokalt kan det komme opp mot 100 mm. i løpet av døgnet.

*Hovedtyngden av nedbøren vil komme mellom Boknafjorden og Sognefjorden. Så langt ser det ut som den kraftigste og mest intense nedbøren vil ramme **Sauda og Suldal**.*

Det er først og fremst intensiteten i nedbøren som er bakgrunn for det oransje farevarselet.

Resten av fylket, med unntak av de sørligste delene, vil også få mye nedbør, men det er ikke grunnlag for et farevarsel på samme nivå. Kommunene bes følge med på værvarslene. Nye oppdateringer vil trolig foreligge på YR og HALO ca. kl. 17 i ettermiddag og i 23 tiden i kveld.

NVE har også lagt ut farevarsel. Dette er på gult nivå for både flom og jordskred: De opplyser at grunnvannstanden og vannmetningsgraden i bakken er svært høy. Bratte skråninger, samt bekker og elveløp med stor vannføring er spesielt utsatt. Faren ventes å minke i løpet av onsdagen. Varselet ligger i øvre del av gult nivå.

NVE har også fokus på vassdragene i Dalane. Så langt ser det ut som nedbørsfeltene som drenerer til disse vassdragene ikke vil bli rammet av mye nedbør, men det er mye vann i vassdragene og dersom nedbøren trekker lengre sør vil de evt. komme med oppdatert varsel i morgen ved lunsjtider.

Dersom prognosene viser at situasjonen blir mer alvorlig enn det som er beskrevet, vil Fylkesmannen sende ut ny oppdatering.

Det er ikke nødvendig å kvittere for denne meldingen.

2.2.3 Oppdatert varsel inkludering av deler av Vindafjord

25.09.18 kl. 15.31 sendt til alle kontaktpersoner i beredskapsvarslingen Vindafjord:

VINDAFJORD: oppdatering kraftig regn i natt

Vi har fått en oppdatering og presisering fra MET vedr. nedbøren i natt. Det er fremdeles varsel på 40-60 mm på 6 timer. Mesteparten av regnet vil falle i Sauda, Suldal og østre deler av Vindafjord: " Øst for Vats" mvh Gry Evensen

2.3 Mediebilde og budskap

Aftenbladet.no (Stavanger aftenblad-SA) Roganytt og Strandbuen rapporterte om store nedbørmengder og skader på hus og veier. Det var også på lokale nyheter i NRK.

<https://tv.nrk.no/serie/distriktsnyheter-rogaland/DKRO97100818/08-10-2018#t=2m28s>

- 3) Auka beredskap på grunn av mykje regn i Strand

2.4 Tiltak som ble iverksatt

FMRO sendte varsel via CIM til Sauda, Suldal og senere Vindafjord med kopi til øvrige kommuner i Rogaland. I tillegg ble eksterne etater iht. liste, varslet. Det var forventet spesielt mye nedbør i Sauda, Suldal og etter hvert med oppdatering til østre deler av Vindafjord. Fylkesmannen og politiet hadde samme dag rutinemessig forhåndskonferanse og vurdering av potensialet i situasjonen. Fylkesmannen fulgte situasjonen og hadde tett kontakt med berørte kommuner. FM sendte rapport til DSB 26.09.2018 kl. 13.40, selv om DSB ikke hadde bedt om rapport.

De kommunene som var mest berørt, sendte statusrapport med problemområder og iverksatte og planlagte tiltak. Se nærmere beskrivelse i kap. 2.5

2.5 Status kommuner som fikk problemer

FINNØY: rapporterte om enkelte utfordringer med overvann, spesielt på Judaberg og var i kontakt med Statens vegvesen. Kommunen var ute med sperremateriell og bukker. I tillegg noen problemer med kummelukk som hoppet opp og vann inn i butikk og politihus. Problem med en vei på Ombo.

SAUDA: Mye vann på veiene, vann inn i Saudahallen og i noen kjellere.

STRAND: Satt stab. På Jørpeland ble to hus evakuert i en periode og ca. kl. 14 den 26. september var det rapportert om ca. 25 hus med vann i kjelleren. Det var også problemer med vann rundt skoleområde og derfor vakthold av sivilforsvaret. En meldt om å ha mistet strøm. Hjemmetjenesten var i kontakt med sårbare beboere. Sivilforsvar og brannvesen jobbet intenst for å begrense skadene. Teknisk etat var tidlig ute med gravemaskin for å forebygge større skader på et boligområde. Det er skade på noen kommunale veger, spesielt i området Fjeldebakkane.

HJELMELAND: Satt stab. Mye vann på bl.a. RV 13 mellom Nesvik og Jøsenfjorden, vanskelige kjøreforhold på FV 634 mot Fister og problemer på vei på Vestersjø på Ombo og kun mulig å kjøre med traktor. I tillegg ble vei på tuftene på Ombo stengt. Veitrafikk-

sentralen varslet. Bekker gikk over sine bredder. Det kom vann i kjeller på Årdal omsorgssenter. Brannvesenet, teknisk etat og alle tilgjengelige ressurser var kalt ut. Lagt ut informasjon på hjemmeside og facebook. Kommunen har vært i kontakt med barnehage i fht. stengte veier og mulighet for problemer når barn skal hentes. Videre gjorde de avtale med skyssbåtene om mulighet til å sette inn båt dersom veier stenges.

Krisestab ble etterhvert avvirket men Teknisk etat har ekstra beredskap og melder videre dersom nye problemer oppstår. Det er særlig bekymring for nye jordras ettersom jorda er svært vannmettet.

3 IDENTIFISERING OG BESKRIVELSE AV KRAV ELELR MÅL SOM ER UTGANGSPUNKTET FOR EVALUERINGEN

Målet ved enhver utsendelse av farevarsler til kommunene er å gjøre kommunene best mulig forberedt på det som måtte komme, følge med hvordan de håndterer situasjonen både ved forebyggende - , iverksatte- og planlagte tiltak. Målet er samtidig å ha tett dialog med kommunene dersom det blir spesielle utfordringer. Dette utifra Fylkesmannen oppgave om å bistå/samordne dersom behov.

Nedenstående delmål er laget med utgangspunkt i formålet med evalueringen, jf. kap. 1

4 EVALUERING - VURDERING INNFRIELSE AV KRAVOPPNÅELSE / MÅL

Delmål 1: *Fylkesmannen ved beredskapslaget håndterte varselet fra Meteorologisk institutt (Met.) om mye nedbør – oransje farenivå september 2018, på en tilfredsstillende måte.*

Vi mener situasjonen ble håndtert tilfredsstillende ift. krav og rutine om utsendelse av farevarsler til kommunene. Vi var i tett dialog med aktuelle kommuner og hadde oversikt over situasjonen.

I tillegg til at vi videresendte varselet fra MET. gjorde Fylkesmannen også en tilpasset vurdering som vi mener kan være til god nytte for kommunene samtidig som vi synliggjør at de selv har ansvar for å følge med: *«Hovedtyngden av nedbøren vil komme mellom Boknafjorden og Sognefjorden. Så langt ser det ut som den kraftigste og mest intense nedbøren vil ramme Sauda og Suldal..... Kommunene bes følge med på værvarslene. Nye oppdateringer vil trolig foreligge på YR og HALO ca. kl. 17 i ettermiddag og i 23 tiden i kveld.*

Vi bad ikke om kvittering for dette varselet i og med at det var farevarsel oransje nivå. Ser heller ikke i ettertid grunn for å gjøre dette. Vi var uansett i kontakt med berørte kommuner.

Delmål 2: *Varselet far MET. og fra FM stemmer i størst mulig grad med faktisk vær.*

Det er – og vil alltid være umulig å forutsi været helt nøyaktig. Det var ventet mye nedbør i kommunene i Ryfylke, noe som også kom frem av varselet. På bakgrunn av dette og tilleggsinformasjon fra Fylkesmannen burde disse kommunene være godt forberedt. Det var ventet mest nedbør i Sand og Suldal og østre deler av Vindafjord. Dette stemte. Resten av Ryfylke fikk også store mengder nedbør og utfordringer knyttet til vannet som kom.

Delmål 3: Kommunene og Fylkesmannen v/beredskapslaget håndterte situasjonen tilfredsstillende:

Hendelsen var på oransje nivå og kvalifiserte som sådan ikke til varsel. Hos Fylkesmannen fulgte Beredskapslaget likevel fortløpende værvarslene. Det ble opprettet kontakt med politiet og vi var i kontakt med spesielt berørte kommuner.

Vi forventer også at kommunene har gjort sine helhetlige ROS analyser iht. lov/forskrift om kommunal beredskap og har oversikt over risikoområder ved ekstrem nedbør.

De må selv følger med på utviklingen, både ift. å jobbe proaktivt og ift. til at det står i meldingene fra Fylkesmannen.

Sauda meldte om mye vann på veiene, vann i Saudahallen og noen kjellere men situasjonen ble håndtert greit. I følge VTS var det mindre steinras i Suldal mellom Vika og Falkali, men veien var åpen og det ble ikke meldt om større skader verken i Suldal eller i Vindafjord. Imidlertid rapporterte Finnøy, Hjelmeland og spesielt Strand kommune om flere større skader. I Hjelmeland og Strand ble det satt krisestab.

Rådmannen i Strand uttalte til NRK at kommunen har lært av hendelsen og vil bli enda mer proaktive. Dette er god læring i seg selv, selv om vi vurderer at Strand kommune i stor grad var proaktive ved at de satte stab, fikk oversikt og drøftet situasjonen med tiltak som å sette i gang med pumping av hus, sårbare grupper etc

Kommunen har hatt store utfordringer knyttet til flomskader tidligere og vi har att flere innsigelser i arealsaker knyttet til flomfare og overvannsfare i Strand kommune. Rådmannen uttalte at « *Det er en del områder med problemer der bekkeinntak ikke har kapasitet nok.* Kommunen må følge opp erfaringene i det forebyggende arbeidet og ved behandling av risikoanalyser i arealplaner.

Delmål 5: Identifisere forbedringspunkter og til enhver tid ha fokus på videre læring.

Vi har ved denne evalueringen ikke identifisert problemområder, men vil til enhver tid ha fokus på læring. Vi bør vurdere om Fylkesmannen ved fremtidige hendelser skal be om en kort tilbakemelding bl.a. ift. hvordan de opplevde varslingen, kontakten og håndteringen fra Fylkesmannens side

KONKLUSJONER, ANBEFALINGER OG TILTAK

På bakgrunn av dette vurderer vi at situasjonen ble håndtert tilfredsstillende

Fylkesmannen bør vurdere hvordan og når vi skal be om evaluering fra kommunene. Type varslingen og hvordan kommunene opplever Fylkesmannens varsling, kan være et tema på den årlige nettverkskonferansen.